รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

จิราวัลณ์ วินาลัยวนากูล พย.ม.* ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ค.ด.**
ชมนาด วรรณพรศิริ พย.ด.***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล 2) สร้างและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล เป็นการวิจัยและพัฒนาซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา เทคนิคและวิธีการสอนที่ใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

2) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ : ยุทธวิธีอภิปัญญา การเรียนรู้ตามสภาพจริง และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล (3) กิจกรรมการเรียนการสอน:MPME model 4 ขั้นตอน และ (4) การประเมินผล : วัดความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล และผลการประเมิน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน อภิปัญญา การถ่ายโยงการเรียนรู้ การแก้ปัญหาทางการพยาบาล

** นิสิตระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*

*** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*

**** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*

Instructional Model through the use of Metacognitive Strategies to Enhance Ability of Transfer of Learning and Clinical Problem-Solving for Nursing Students

Chirawan Winalaivanakoon M.N.S.* Chaiwat Suthirat Ph.D.**
Chommanard Wannapornsiri D.N.S.***

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study basic data for developing an instructional model through the use of metacognitive strategies in order to enhance ability of transfer of learning and clinical problem-solving for nursing students; 2) to develop and evaluate the constructed instructional model. This research was a research and development study with procedures following 2 phases; 1) Phase 1: studying the basic data for developing the instructional model by analysis and synthesis from related document and results of interviews from experts; 2) Phase 2: constructing and evaluating the instructional model. The sample were 7 experts to validate the model. Statistics used for data analysis were mean and standard deviations.

The research results were as follows: 1) The basic data for developing the instructional model are as follows : structure and component of instructional model through the use of metacognitive strategies, teaching method and technique used with instructional model through the use of metacognitive strategies and teaching activities that enhanced ability of transfer of learning and clinical problem-solving for nursing students. 2) The developed instructional model consists of four components: (1) the principle component which comprised of metacognitive strategies, authentic learning and constructivism; (2) the objective component which comprised the objective to develop ability of transfer of learning and clinical problem-solving; (3) the teaching activities component which comprised four teaching steps called "MPME Model"; (4) the evaluation component which comprised of the measurement and evaluation of ability of transfer of learning and clinical problem-solving. The suitability evaluation result of the instructional model was high level.

Keywords : Instructional Model, Metacognitive Strategies, Transfer of Learning, Clinical Problem-Solving

---

** Ph.D. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Naresuan University.*

*** Associate Professor, Faculty of Education, Naresuan University.*

**** Associate Professor, Faculty of Nursing, Naresuan University.*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 จากหมวดที่ 4 มาตรา 24 ว่าด้วย การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง[1]

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผล ซึ่งการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญต่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญในการดูแลผู้ป่วย เพราะพยาบาลต้องแก้ปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักวิธีการแก้ปัญหา มีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการแก้ปัญหาและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง การสอนนิสิตพยาบาลในเรื่องของกระบวนการพยาบาลและการนำไปใช้นั้นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเตรียมสู่การพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป[2]

การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเมื่อมีการใช้ความรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงมากกว่าการใช้ความรู้แค่ในทางทฤษฎีเท่านั้น การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการทางการพยาบาลจึงเป็นวิธีการสอนที่ใช้โดยทั่วไปที่จะช่วยให้นิสิตมีพัฒนาการด้านทักษะปฏิบัติก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริงในคลินิกตามเกณฑ์ของการศึกษาภาคปฏิบัติ ซึ่งการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกครั้งแรกของนิสิตพยาบาลมักจะพบว่า นิสิตไม่สามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปใช้ในสถานที่ปฏิบัติทางคลินิกได้[3] ดังนั้นการสอนในห้องปฏิบัติการทางการพยาบาล สิ่งที่สำคัญคือ การที่ผู้สอนมีการกล่าวย้ำหรือทบทวนทฤษฎีในระหว่างการสอนขั้นตอนการปฏิบัติทางการพยาบาลในคลินิก และต้องอาศัยวิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวจะช่วยให้นิสิตสามารถที่จะบูรณาการทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้[4] การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการพยาบาลนั้นทำให้นิสิตพยาบาลสามารถควบคุมสถานการณ์ได้และรู้สึกปลอดภัย เพราะสามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยปราศจากความกลัวที่จะปฏิบัติผิดพลาดหรือเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยจริง[5]

จากการติดตามเมื่อผู้เรียนฝึกภาคปฏิบัติ พบว่า ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลหรือการแก้ปัญหาได้[6] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางคลินิกของนิสิตพยาบาล ที่พบว่า นิสิตพยาบาลยังขาดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีทางการพยาบาลไปสู่การปฏิบัติ และไม่สามารถตอบคำถามในเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ นอกเหนือจากนั้น นิสิตพยาบาลไม่สามารถแยกประเภทและจัดลำดับความสำคัญ ไม่สามารถอธิบายหรือแปลความหมายจากภาพเหตุการณ์ต่างๆได้ แสดงว่านิสิตพยาบาลยังขาดทักษะของการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ และไม่สามารถแสดงออกถึงสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาล[7] ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติในการศึกษาของนิสิตพยาบาล จากการที่นิสิตไม่สามารถถ่ายโยงความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติในคลินิก หรือจากการที่ทางมหาวิทยาลัยเตรียมความพร้อมนิสิตพยาบาลไม่เพียงพอก่อนที่จะปฏิบัติจริงในคลินิก[8] โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชา

การพยาบาลสูติศาสตร์ หรือ การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ที่ยังต้องพัฒนานิสิตพยาบาลในด้านการถ่ายโยงการเรียนรู้ทั้งจากการนำความรู้จากทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติ และการนำประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงในคลินิกไปใช้ในการสอบความรู้ทางการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการที่สภาการพยาบาลจัดให้มีการสอบความรู้ทางการพยาบาลเพื่อขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่ผ่านมา พบว่า จำนวนผู้ที่สอบจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สอบผ่านทุกรายวิชาในครั้งแรก ส่วนใหญ่ไม่ถึงร้อยละ 50 และวิชาที่ส่วนใหญ่สอบไม่ผ่าน คือ วิชาการพยาบาลทางสูติศาสตร์[9]

การแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยทักษะการแก้ปัญหา ยุทธวิธีอภิปัญญา และแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการแก้ปัญหาที่ไม่ใช่กิจวัตรประจำ (unroutine problem solving) ซึ่งอภิปัญญา (Metacognition) นั้นเป็นจุดศูนย์กลางในการแก้ปัญหา เพราะเป็นตัวประสานและจัดการระหว่างส่วนอื่นๆ ยุทธวิธีอภิปัญญาจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการแก้ปัญหา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา ควรจัดให้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในบริบทของสถานการณ์ที่เป็นความจริง[10] นอกจากนั้นยุทธวิธีอภิปัญญายังมีความสัมพันธ์กับการถ่ายโยงการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อเอื้อให้เกิดการถ่ายโยงโดยที่ผู้เรียนมีการเลือกใช้ยุทธวิธีต่างๆ ที่เหมาะสมในกิจกรรมการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เรียนมีการสะท้อนคิดด้วยการตั้งคำถามตนเอง (learners asking questions of themselves) เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อเป็นการตรวจสอบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน จึงถือว่า การใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาร่วมกับยุทธวิธีทั่วไปที่ใช้ในการสอนสามารถส่งเสริมการถ่ายโยงได้[11]

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อพัฒนาให้นิสิตพยาบาลมีความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ทางบวกและมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล
2. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

แหล่งข้อมูล คือ 1) เอกสาร งานวิจัย และสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและรูปแบบการเรียนการสอน ยุทธวิธีอภิปัญญา การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตามสภาพจริง การส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ และการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้บริหาร

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ และนิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 3 หรือ ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดสถาบันการศึกษาเอกชน ที่ผ่านการเรียนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ไปแล้ว

2. การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

แหล่งข้อมูล คือ

1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล จากขั้นตอนที่ 1

2) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

ตัวแปร คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

นิยามศัพท์เฉพาะ

อภิปัญญา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการคิดและกลวิธีในการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ

ยุทธวิธีอภิปัญญา หมายถึง การแสดงออกถึงวิธีปฏิบัติในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนด โดยมีขั้นตอน คือ 1. การวางแผน 2. การตรวจสอบตนเอง 3. การประเมินตนเอง

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่มีแบบแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดยุทธวิธีอภิปัญญา และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่ประยุกต์ใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา คือ การวางแผน การตรวจสอบตนเอง และการประเมินตนเอง

ความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ หมายถึง การที่นิสิตพยาบาลมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการนำความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถวิเคราะห์สาระสำคัญจากความรู้เดิมและความรู้ที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม วิเคราะห์วิธีการเดิมและวิธีการใหม่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ เปรียบเทียบความรู้เดิมที่มีอยู่กับความรู้ใหม่ที่ได้รับหลังการเรียนรู้ และนำความรู้และวิธีการที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้ตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง สามารถวัดได้จากแบบประเมินความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ และแบบบันทึกการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล หมายถึง การที่นิสิตพยาบาลมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการนำความรู้หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพของมารดาที่มีความผิดปกติและภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดในสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงตามกิจกรรมการพยาบาล 5 ขั้นตอน คือ การประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยการพยาบาล การ

วางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล แบ่งออก เป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ งานวิจัย และเว็บไซต์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ งานวิจัย และเว็บไซต์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ และนิสิตพยาบาล

2.1 แหล่งข้อมูล เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) ดังนี้

กลุ่มที่ 1

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2

1. รองคณบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน
2. อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3

นิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 3 / ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดสถาบันการศึกษาเอกชน ที่ผ่านการเรียนในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2 ไปแล้ว จำนวน 9 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดรูปแบบและประเภทเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์
3. กำหนดโครงสร้างเพื่อวางแผนสร้างแบบสัมภาษณ์
4. กำหนดประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์
5. ร่างข้อคำถามแต่ละข้อให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์
6. ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสัมภาษณ์
7. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

2.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง(Structured Interview) โดยมีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานในการสร้างร่างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธี

อภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล โดยมีการให้ข้อมูลรายละเอียดในการเข้าร่วมวิจัยเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อสรุปจากประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลมารวมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างข้อสรุปโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นดังกล่าวข้างต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล ในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

2.1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 1 ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่ม นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของร่างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสมารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

วิธีดำเนินการ

1) นำข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล โดยกำหนดรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนให้ครอบคลุมตามหลักการที่ใช้ มีความสอดคล้องและชัดเจน

2.2 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

แหล่งข้อมูล คือ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยใช้ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของร่างรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กำหนดประเด็นที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้ศึกษาแล้วเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ศึกษารายละเอียดต่างๆ ของร่างรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กำหนดประเด็นที่จะประเมิน คือ ประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของร่างรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

2) นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล พร้อมแบบประเมินความเหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน

3) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาตามเกณฑ์ หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ปรับปรุง แก้ไขต้นร่างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาลให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยส่วนนี้ คือ ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของแบบสอบถาม โดยนำคำตอบจากแบบสอบถามมาตรวจแล้วให้คะแนน ดังนี้ ให้คะแนนเป็น 5 เมื่อมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ให้คะแนนเป็น 4 เมื่อมีความเห็นว่า เหมาะสมมาก ให้คะแนนเป็น 3 เมื่อมีความเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ให้คะแนนเป็น 2 เมื่อมีความเห็นว่า เหมาะสมน้อย ให้คะแนนเป็น 1 เมื่อมีความเห็นว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

คำนวณค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) คะแนนความเหมาะสม แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้[12] ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) คะแนนความเหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่าร่างรูปแบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล พบว่า โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบการเรียนการสอน 2) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 3) เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนของ Joyce and Well[13] คือ หลักการหรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนหรือการดำเนินการ และการประเมินผลที่จะชี้ให้เห็นถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบนั้น ส่วนขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การตรวจสอบตนเอง และ 3) การประเมินตนเอง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของยุทธวิธีอภิปัญญา เทคนิคและวิธีการสอนที่ใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญานั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำวิธีการ/เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการสอน เช่น การบรรยาย การใช้คำถาม การเสวนากลุ่ม การสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การสรุปความรู้ที่ได้จากการดูวีดิทัศน์ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ การเสริมแรง การ

ให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นต้น โดยที่ผู้สอนควรมีการกระตุ้นโดยใช้สถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนมีกิจกรรมตามขั้นตอนของยุทธวิธีอภิปัญญา กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ได้แก่ การสรุปแผนผังความคิด (Mind mapping) การสรุปบันทึกการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (Pre-Post Conference) กรณีศึกษา (Case Study) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา ได้แก่ ใบงานต่างๆ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ แบบประเมิน สถานการณ์จำลอง วิดีทัศน์ ภาพ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความรู้ได้ในแต่ละเนื้อหา เนื่องจากการแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยทักษะการแก้ปัญหา อภิปัญญา และแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการแก้ปัญหาที่ไม่ใช่กิจวัตรประจำ (unroutine problem solving) ซึ่งอภิปัญญา (Metacognition) นั้นเป็นจุดศูนย์กลางในการแก้ปัญหา เพราะเป็นตัวประสานและจัดการระหว่างส่วนอื่นๆ อภิปัญญาจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการแก้ปัญหา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้อภิปัญญา ควรจัดให้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในบริบทของสถานการณ์ที่เป็นความจริง[10]

2. ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการของรูปแบบ จัดประสบการณ์การสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา ได้แก่ การวางแผน การตรวจสอบตนเอง และการประเมินตนเอง ซึ่งจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และให้ผู้เรียนมีการถ่ายโยงการเรียนรู้จากการฝึกแก้ปัญหาทางการพยาบาลภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานของความเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ และส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล

กิจกรรมการเรียนการสอน MPME model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ (Motivation) 2) ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Planning) 3) ขั้นตรวจสอบตนเอง (Monitoring) และ 4) ขั้นประเมินตนเอง (Evalution) โดยมีรายละเอียดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ (Motivation : M)

- ผู้สอนเกริ่นนำเข้าสู่บทเรียน โดยการสร้างแรงจูงใจตามเทคนิค/วิธีการต่างๆเพื่อให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องที่จะสอน

- ทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง จากการที่ให้ผู้เรียนนำเสนอเนื้อหาความรู้ และ/หรือผู้สอนช่วยเติมเนื้อหาความรู้

- นำเสนอเนื้อหาความรู้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการแก้ปัญหาทางการพยาบาลจากกรณีศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

- ร่วมกันสรุปองค์ความรู้จากกิจกรรมดังกล่าว

2. ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Planning : P)

- ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนที่สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา/กรณีตัวอย่าง (Case) ซึ่งเป็นกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ (Situation Case) โดยการกำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาเกี่ยวกับการพยาบาลมารดาที่มีความผิดปกติและภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

- ผู้สอนมอบหมายงานแก่ผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่เป็นสถานการณ์ปัญหามารดาที่มีภาวะผิดปกติและภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดโดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นจริง ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการถ่ายโยงการเรียนรู้ร่วมกับการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

- ให้ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองจากงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนในการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายจากการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้และวิธีการในการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่เดิม และต้องการความรู้และวิธีการอะไรเพิ่มเติมเพื่อการทำกิจกรรมจากงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ และบันทึกผลลงในแบบวางแผน ตรวจสอบและประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน

3. ขั้นตรวจสอบตนเอง (Monitoring : M)

- ให้ผู้เรียนฝึกการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล โดยนำแผนที่กำหนดไว้ไปใช้ในการทำกิจกรรมจากใบงานและแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานการณ์จาก ใบงาน

ผู้เรียนต้องนำแผนที่กำหนดไว้เกี่ยวกับความรู้และวิธีการในการแก้ปัญหาไปใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มจากใบงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นสถานการณ์จำลองที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีการอภิปรายและสรุปร่วมกันพร้อมกับนำเสนอผลงานตามวิธีการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ และได้ความรู้รวมทั้งวิธีการในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในประเด็นดังกล่าว

ขณะที่ดำเนินการตามแผน ให้ผู้เรียนพิจารณาตนเองเกี่ยวกับความรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่โดยการตั้งคำถามตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่มในประเด็นความคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้และวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลว่าถูกต้องเหมาะสม หรือควรปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน รวมทั้งมีการบันทึกผลลงในแบบวางแผน ตรวจสอบและประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน และสรุปเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและนำเสนอผลงานตามวิธีการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

ตอนที่ 2 สถานการณ์จาก แบบฝึกหัด

เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำแบบฝึกหัด ผู้เรียนต้องนำองค์ความรู้ คือ ความรู้และวิธีการในการแสวงหาความรู้/จัดการกับการทำงานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมกลุ่มจากใบงาน ไปใช้ในการทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นสถานการณ์จำลองที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้จากการเรียนรู้ในสถานการณ์จากใบงาน ไปสู่สถานการณ์ในแบบฝึกหัด

ขณะที่ดำเนินการตามแผน ให้ผู้เรียนพิจารณาตนเองเกี่ยวกับความรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่โดยการตั้งคำถามตนเองในประเด็นเกี่ยวกับความรู้และวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลว่าถูกต้องเหมาะสม หรือควรปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีการบันทึกผลลงในแบบวางแผน ตรวจสอบและประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน

4. ขั้นประเมินตนเอง (Evaluation : E)

-ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนการเรียนและหลังการเรียนเพื่อตรวจสอบว่าดำเนินการไปสู่ตามเป้าหมายหรือไม่ รวมถึงวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยใช้การสนทนาและการวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ภายในกลุ่ม

- ให้ผู้เรียนบันทึกการเรียนรู้ และบันทึกการประเมินตนเองลงในแบบวางแผน ตรวจสอบและประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน

- ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลจากการทำกิจกรรมใบงานและแบบฝึกหัด

การประเมินผล วัดความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ และวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลโดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบรูปแบบมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาลอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = 0.73) แต่เนื่องจากยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน หลังจากนั้นจึงนำรูปแบบการเรียนการสอนที่แก้ไขปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าร่างรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 จากเหตุผลที่ว่า อภิปัญญามีความสัมพันธ์กับการถ่ายโยงการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อเอื้อให้เกิดการถ่ายโยงโดยที่ผู้เรียนมีการเลือกใช้ยุทธวิธีต่างๆ ที่เหมาะสมในกิจกรรมการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เรียนมีการสะท้อนคิดด้วยการตั้งคำถามตนเอง (learners asking questions of themselves) เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อเป็นการตรวจสอบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน จึงถือว่า การใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาร่วมกับยุทธวิธีทั่วไปที่ใช้ในการสอนสามารถส่งเสริมการถ่ายโยงได้[11] และนักการศึกษา นักวิจัย และผู้ปฏิบัติด้านการพยาบาล มักจะใช้ความรู้และอภิปัญญา/การรู้คิด เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางคลินิกและการแก้ปัญหาทางการพยาบาล เนื่องจากเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งได้จากการวางแผนและประเมินโปรแกรมการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากพยาบาลต้องมีอภิปัญญาเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางคลินิกในการดูแลผู้ป่วย[14]

ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน รวมถึงแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและปฏิบัติตามขั้นตอนในการพัฒนาดังกล่าว แต่เนื่องจากยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะดังกล่าว สำหรับการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมิน

ด้วยเครื่องมือใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง และผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าผู้เชี่ยวชาญนั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์ในการพิจารณาต่างๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง[15]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ การนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาที่ส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาลไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบและขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนให้เข้าใจ และผู้ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยุทธวิธีอภิปัญญา รวมถึงแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาความรู้ในรายวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้การนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป นักวิชาการด้านการศึกษาทางการพยาบาล และนิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนิสิตพยาบาล และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ยุทธวิธีอภิปัญญาในการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.moe.go.th/moe/th/home/
2. Çinar, N., Sözeri, C., Şahin, S., Cevahir, R. and Say, M. Problem Solving Skills of the Nursing and Midwifery Students and Influential Factors. Revista Eletronica de Enfermagem. 2010. 12 (4), p. 602.
3. Meyer, T. and Xu, Y. Academic and clinical dissonance in nursing education : are we guilty of failure to rescue. Nurse Educator. 2005. 30(2), pp. 76-79.
4. Maginnis C. and Croxon L. Transfer of learning to the nursing clinical practice setting. Rural and Remote Health. 2010. Retrieved December 19, 2011, from http : //www.rrh.org.au/publishe-darticles/article_print_1313.pdf, p.3.
5. Wilford, A. and Doyle, T. J. Integrating simulation training into the nursing curriculum. British Journal of Nursing. 2006. 15 (17).
6. ลัดดาวัลย์ ไวยสุระสิงห์ และสุภาวดี นพรุจจินดา. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล

บรมราชชนนี สุพรรณบุรี. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2554. 4(3), หน้า 66-67.

7. Jones, M. Development Clinically Savvy Nursing Students : An Evaluation of Problem-Based Learning in an Associate Degree Program. Nursing Education Perspectives. September/October, 2008. 29 (5), p. 278.
8. Maben, J., Latter, S. and Macleod, C. J. The Theory-practice gap : impact of professional-bureaucratic work conflict on newly-qualified nurses. Journal of Advanced Nursing. 2006. 55(4).
9. มาลีวัล เลิศสาครศิริ, วรรณี เดียวอิศเรศ และสุดารัตน์ สุวารี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติการพยาบาลสูติศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 2555. 35 (2), หน้า 92.
10. Mayer, R. E. Cognitive, metacognitive, and motivational aspec ts of problem solving. Instructional Science. 1998. 26, p. 53.
11. Haskell, R. E. Transfer of learning: Cognition, instruction, and reasoning. New York: Academic Press, 2001. p.83.
12. บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น. 2545.
13. Joyce, B. and Weil, M. Models of Teaching. (6th ed.). New Jersey : Prentice Hall. 2000.
14. Kuiper, R. A. and Pesut, D. J. Promoting cognitive and metacognitive reflective reasoning skills in nursing practice : self-regulated learning theory. Journal of Advanced Nursing. 2004. 45 (4), pp. 381-391.
15. Eisner, E. Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. Journal of Aesthetic Education. 1976. 39 (2), 192-193.